

Upoznajmo se!

Na vašem sjedalu nalazi se papir. Molimo vas napišite tražene informacije te vratite papir predavačima prije početka predavanja. Informacije će se koristiti za upoznavanje.

Vaše ime

Ime vašeg djeteta

Dob vašeg djeteta

Dijagnoza vašeg djeteta

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

ESIPP

EQUITY AND SOCIAL INCLUSION THROUGH
POSITIVE PARENTING

POZITIVNI PRISTUPI AUTIZMU

Modul 1

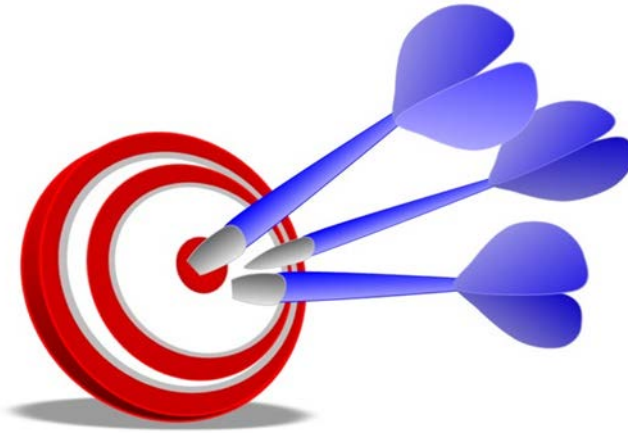
University of Zagreb
Faculty of Education and
Rehabilitation Sciences

UVOD U POREMEĆAJ IZ SPEKTRA AUTIZMA

Cilj

Cilj ove radionice je ostvariti zajedničko razumijevanje i znanje o poremećaju iz spektra autizma.

Pitanja?

- Ukoliko ćete za vrijeme prezentacije imati bilo kakva pitanja, molimo vas da ih zapišete na papir
- Zatim ubacite pitanja u 'Kutiju za pitanja'
- Za vrijeme pauze ćemo pročitati pitanja te odgovoriti na njih na kraju dana.
- Ispričavamo se što nećemo moći odgovoriti na pitanja postavljena tijekom prezentacije. Nadamo se vašem razumijevanju, moramo proći dosta sadržaja te osigurati dovoljno vremena da prođemo cijelu prezentaciju.

Hvala vam!

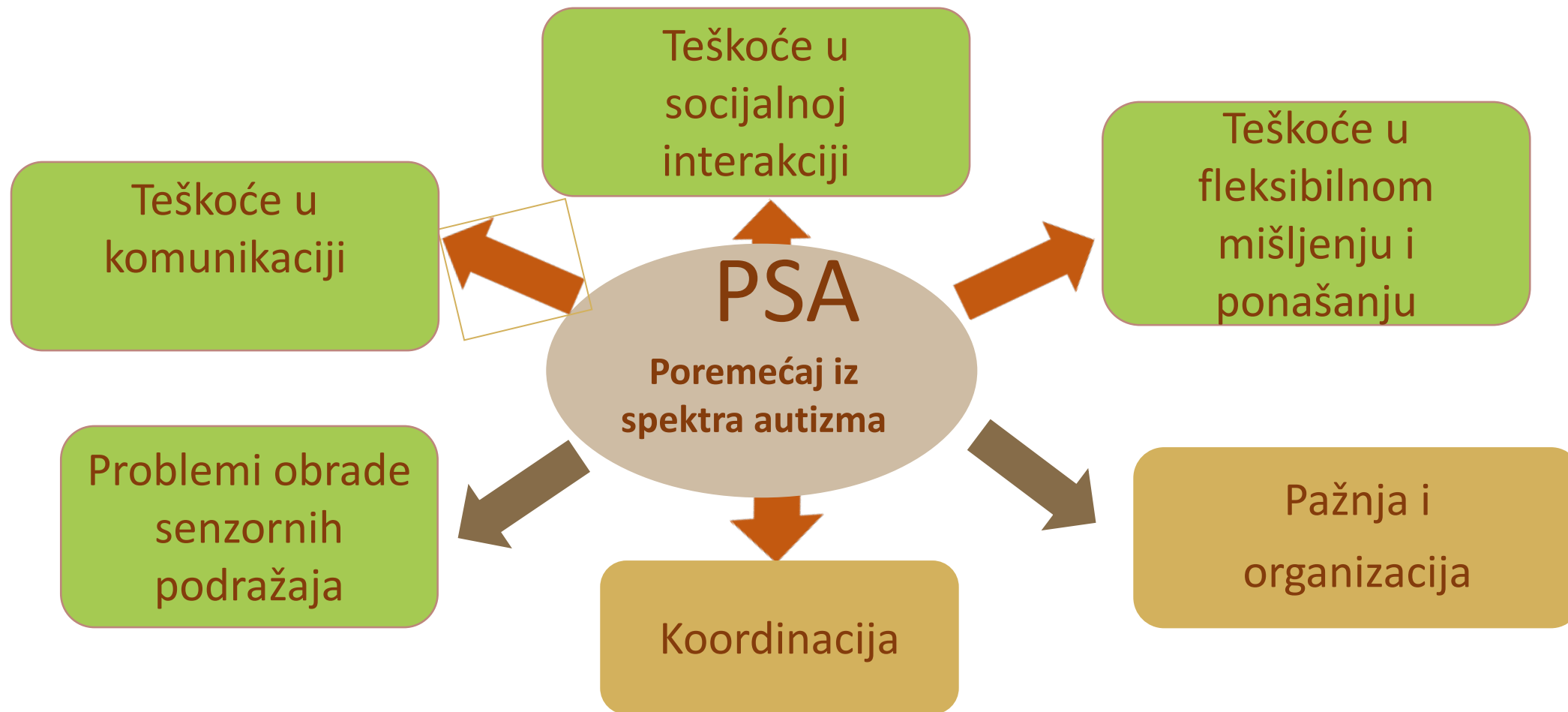
Autizam: činjenice i mitovi (kviz)

Molimo vas da, svatko za sebe, ispunite PRVU kolonu na papiru tako da upišete ako smatrate da se radi o činjenici ili ako se radi o mitu.

Vratit ćemo se kvizu na kraju sastanka, kako bismo vidjeli da li se neki od vaših odgovora promijenio prije nego otkrijemo koje su činjenice i mitovi!

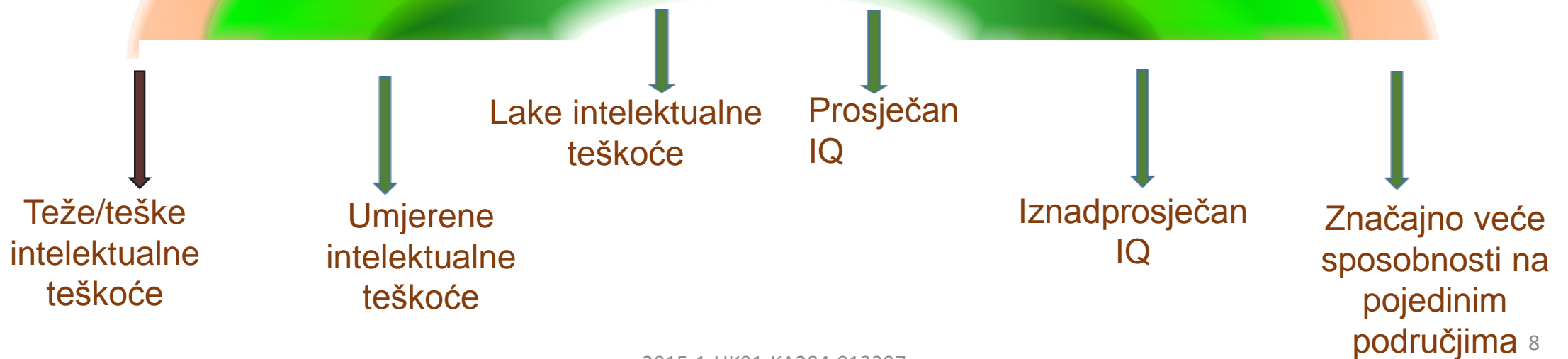
Na što utječe autizam

Spektar autizma

**Autizam
Kannerovog
tipa**

**Aspergerov
sindrom**

Prevalencija poremećaja iz spektra autizma

IQ ispod 70

Kannerov tip	5
Drugi	15
Ukupno	20

Prosječan do iznadprosječan IQ

Aspergerov sy	36
Drugi	35
Ukupno	71

Ukupna prevalencija 1 na 68 (statistika Center for disease con)

Oba tipa (Kannerov i Aspergerov) dijele osnovne karakteristike, te su oba uključena u dijagnozu poremećaja iz spektra autizma

PSA je oko 4.5 puta učestaliji kod dječaka (1 na 42) nego kod djevojčica (1 na 189)

Izvor : Ehlers & Gillberg 1993

2015-1-UK01-KA204-013397

Poremećaj iz spektra autizma - podsjetnik

Pervazivni razvojni poremećaj, autistični poremećaj, Aspergerov sindrom, visokofunkcionirajući autizam, pervazivni razvojni poremećaj – nespecifični

Poremećaj iz spektra autizma (DSM-5, 2013)

- Učestalost: **1:100, 1:68**
- Omjer dječaka i djevojčica: **1:4 - 1:2**
- **40 do 50%** osoba s PSA ima **intelektualne teškoće**

Teškoće u komunikaciji

moгу uključivati:

Izostanak govora

Odsutnost bilo kakve želje za komunikacijom s drugima

Eholalija i repetitivni govor

Neobičan ton glasa

Komunikacija ograničena na izražavanje potreba

Kašnjenje u razvoju govora

Teškoće u komunikaciji

mogu uključivati:

Komentira činjenice, često nevažne za socijalnu situaciju

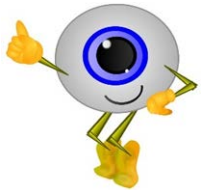
Jednostrana komunikacija (nema dijaloga)

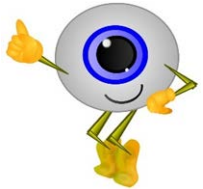
Teškoće u razumijevanju jezika, usprkos bogatom rječniku

Teškoće neverbalne komunikacije (govor tijela, izrazi lica i geste)

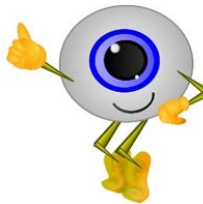
Kontakt očima

Oči nam govore što druga osoba želi, o čemu razmišlja, što osjeća itd.

Osobe s autizmom su često 'slijepi' na važnost pogleda u komunikaciji.

Pojedine osobe s autizmom navode da ih gledanje u tuđe oči plaši, jer ne vide ono što mi vidimo.

Teškoće u socijalnoj interakciji mogu uključivati:

- Nedostatak empatije
- Slabiji kontakt očima
- Ne uživaju u maženju
- Kao da su „u svom svijetu”
- Neprimjereno dodirivanje drugih
- Ne znaju kako započeti interakciju
- Izvršavaju ono što im se kaže bez razumijevanja posljedica

Teškoće u socijalnoj interakciji mogu uključivati:

- Teškoće s dijeljenjem
- Teškoće kad gube
- Ne znaju čavrljati
- Govore kao odrasle osobe
- Vole biti sami
- Žele biti glavni u svakoj igri
- Ne razumiju nepisana socijalna pravila
- Pokušaji socijalnog ponašanja se čine naivnima, 'čudnima' ili neprimjerenima

Teškoće fleksibilnog mišljenja i ponašanja

mogu uključivati:

Otpor
prema
promjenama

Posebni
interesi/
opsesivni
interesi

Rigidne
rutine

Nedostatak
igre
zamišljanja
(´kao da´ igre)

Teškoće
imaginacije

Rituali i opsesije

Rituali i opsesije

Rituali

Senzorika

Nošenje sa
stresom /
anksioznošću

Ljuljanje

Lepršanje
ruku

Repetitivna
ponašanja

Pružaju strukturu, red i predvidljivost, pomažu s neizvjesnostima u životu.

Posebni interesi se mogu koristiti kao način da se započne razgovor i dati osjećaj sigurnosti u socijalnim situacijama.

Opsesije mogu pomoći osobama da se opuste i osjećaju sretnije.

Mogu uključivati: kompjutere, vlakove, povijesne datume ili događaje, znanost, određene TV programe itd.

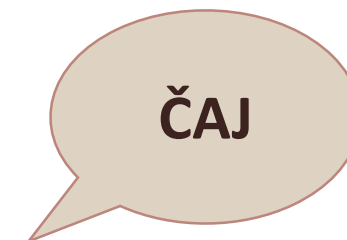
Opsesije

Osobe uživaju u učenju o određenim predmetima ili u sakupljanju predmete koji ih zanimaju.

Može uključivati: igračke, figurice, modele auta – ili neobične predmete kao vrh bočice za mlijeko, olovke, kamenčiće ili cipele.

Eholalija

- Ponavljanje riječi/fraza koje su rekli drugi, najčešće se ponovi zadnja riječ
- Do 85% verbalnih osoba s autizmom izražava eholaliju u nekom obliku
- Uključuje oponašanje onoga što su čuli da je netko rekao u svakodnevnom životu, tekst iz knjige, riječi pjesama, scenarij iz serija ili filmova
- Ponavljanje riječi bez razumijevanja pravog značenja

Pokreti:

Povezani su s motoričkim i senzornim teškoćama te nedosljednostima kao što su:

- fluktuacija u brzini i jasnoći senzorne percepcije
- nepouzdana sposobnost da se održi položaj ili opusti tijelo
- kašnjenje u govoru i preciznost pokreta i govora
- nepredvidive promjene u mišićnom tonusu
- neželjeni vokalni, verbalni i fizički tikovi
- neobični, nefunkcionalni pokreti

Teorija uma -Sally Anne test

Razvojni test koji su osmislili Baron-Cohen, Leslie and Frith (1985) koji mjeri takozvanu *teoriju uma* – socijalno kognitivna vještina koja je preduvjet razumijevanja misli i uvjerenja drugih osoba.

Većina djece urednog razvoja starije od 4 godine prolaze ovaj test. Mnoga starija djeca s autizmom ne mogu ga proći.

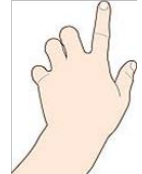

Senzorna osjetljivost

Osobe s autizmom mogu biti previše ili premalo osjetljive na:

Zvuk – vezano je uz poteškoće filtriranja zvukova

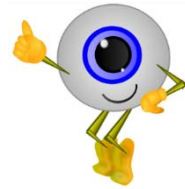
Dodir – ponekad je to osjećaj određene tkanine ili cipela

Okus – mogući je pojačani osjet za slatko/gorko

Miris – moguće da ih preplavljaju određeni tipovi mirisa

Vid – osjetljivost na različitu kvalitetu svjetlosti ili određene boje

Teškoće u vestibularnom sustavu - doprinose osjetu ravnoteže i spacijalne orijentacije u svrhu koordinacije pokreta s ravnotežom

Teškoće povezane s osjetom položaja dijelova tijela, snage i uloženog truda potrebnih pri pokretu

Aktivnost: Različitosti

- Označite svaku tvrdnju koja odgovara opisu vašeg djeteta
- Kada ste gotovi, pogledajte što su drugi označili.

Svako naše dijete ima jedinstven uzorak različitosti.

Uzroci autizma

- Ne postoji jedan uzrok
- Neurološki (mozak/središnji živčani sustav) poremećaj
- Genetska predispozicija/utjecaji
- Značajke kod bliske rodbine (predispozicija)
- Okolinski čimbenici (interaktivni okidači)

Autizam: povezana stanja

Poznata povezanost s ostalim neurofiziološkim i metaboličkim stanjima.

Npr.:

Dyslexia – smanjena sposobnost čitanja u odnosu na ostale aspekte kognitivnog funkcioniranja

Dyspraxia - smanjena ili nezrela organizacija pokreta povezana s problemima u jeziku, percepciji i mislima. Osobe s dyspraxiom mogu djelovati nespretno.

Semantično-pragmatički poremećaj – Gramatički pravilan govor, ali smanjena sposobnost korištenja govora u odgovarajućim socijalnim situacijama

Tourettov sindrom- Karakteriziraju ga višestruki tikovi glave i lica (trzaji, treptaji, klimanje) kao i glasovni tikovi.

ADHD - (Attention Deficit Hyperactivity Disorder)

OKP (Opsesivno – kompulzivni poremećaj) – repetitivne misli i ponašanja koja uznemiruju osobu. Pojavljuje se u 2-3% osoba koje nemaju autizam, a češće je kod osoba s autizmom.

Kromosomopatije npr. *Fragilni X sindrom* - nasljedno stanje koje se odlikuje deficitom u jednom genu na X kromosomu i može uzrokovati teškoće u učenju. Dobilo je ime po "fragilnom" mjestu na X kromosomu.

Epilepsija – jedna trećina osoba s 'klasičnim' (Kannerovim tipom) autizma ima napadaje tijekom adolescencije

Jake strane

**Sposobnost
vizualne
obrade**

**Dobra
usmjerenost
pažnje kod
repetitivnih
zadataka**

**Često su
iskreni, ne
znaju varati**

**Ustrajnost i sposobnost
zadržavanja interesa i
motivacije u rutinskim
zadacima i događajima**

**Sposobnost
dosjećanja
detalja i nakon
dugo vremena**

**Visok stupanj
unutarnje
motivacije za
postizanje željenog
cilja**

Autizam: činjenice i mitovi

Ispunite DRUGU kolonu na papiru s (činjenica) ili s (mit).

Je li se promijenio neki od vaših odgovora?

Sada ćemo otkriti odgovore tako da ih možete navesti u TREĆU kolonu ako želite

Obitelji i dijete s autizmom...

Mogući izvori stresa:

Dijagnostičke zabune

Ponašanje djeteta
u javnosti

Neujednačen i
neuobičajen tijek
razvoja

Utjecaj na
braću/sestre i
obiteljske odnose

Razumijevanje lokalnih
sustava podrške

Dopadljiv izgled djeteta
(nevidljivost poremećaja)

Sumnjivi tretmani i
nedokazane teorije

Pristup sustavu podrške
(upoznavanje s i
korištenje prava djeteta)

Kako pomoći...

Koristiti upute od jednog koraka kad god je to moguće

Pomozite da se organiziraju (kreirajte sustav)

Recite im što da rade, a ne što da NE rade!

Neka redovito vježbanje bude dio tjednog rasporeda

Postavite jasne granice (vizualne ako je moguće)

Budite svjesni da dijete možda ima senzorne probleme u socijalnim situacijama

Isplanirajte slobodno vrijeme

Učite ih kako se opustiti

Pojednostavite govor

Vizualno, ne verbalno

Pripremite ih na promjenu rutine

Stvorite prilike za uspjeh

Evaluacijski upitnici

- Molimo vas da na kraju ispunite Upitnik za evaluaciju, kako bismo ovakvim radionicama što bolje mogli odgovoriti na vaše potrebe.

Hvala na vašem vremenu i iskrenosti.

ESIPP partnerstvo

...plus non-funded parent organisations in Croatia (ACAP), Cyprus (Limassol Autism Parent Group) and the Former Yugoslav Republic of Macedonia (NAA)

Za daljnje informacije o programu molimo kontaktirajte:

University of Northampton

David Preece

Email: david.preece@northampton.ac.uk

European University Cyprus

Eleni Theodorou

Email: E.Theodorou@euc.ac.cy

University of Zagreb

Jasmina Stošić

Email: jasmina.stosic@erf.hr

Autism Europe

Aurélie Baranger

Email: aurelie.baranger@autismeurope.org

Macedonian Scientific Society for Autism

Vladimir Trajkovski

Email: vladotra@fzf.ukim.edu.mk

Target Autism Training and Consultancy Ltd

Ron Fortuna

Email: ron@targetautism.co.uk

Centar za Autizam

Ana Ružić

Email: aruzic1803@gmail.com

Autism Assessment Support Practice

N.C.D. Calloway Continuing Education Ltd

Nefi Charalambous Darden

Email: nefi_jessy@yahoo.com

Izjava o odricanju od odgovornosti

Podrška Europske komisije za stvaranje ove publikacije ne uključuje odobrenje njenog sadržaja. Sadržaj odražava isključivo gledište autora publikacije i Komisija ne može biti odgovorna za bilo kakvo korištenje informacija koje su u njoj sadržane.